

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. június 9.¹

C-42/15. sz. ügy

**Home Credit Slovakia a.s.
kontra
Klára Bíróová**

(az Okresný súd Dunajská Streda [dunaszerdahelyi kerületi bíróság, Szlovákia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Fogyasztóvédelem — Fogyasztói hitelmegállapodások — 2008/48/EK irányelv — A »nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón elkészítés« kifejezés jelentése — A dokumentumok »írásbeli formájára«, valamint aláírására vonatkozó nemzeti követelmény — Fogyasztói hitelmegállapodás érvényessége — A 2008/48/EK irányelv 10. cikkének (2) bekezdése szerinti kötelező információ — A kötelező információt nem tartalmazó, de külön dokumentumra hivatkozó hitelmegállapodás — A kötelező információ rendelkezésre bocsátásának elmulasztása esetén alkalmazandó nemzeti szankciók — Arányosság”

1. Az Okresný súd Dunajská Streda (dunaszerdahelyi kerületi bíróság, Szlovákia) jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a kérdést előterjesztő bíróság a fogyasztói hitelmegállapodásokat szabályozó 2008/48/EK irányelv² értelmezéséről kér iránymutatást. Számos, egymással összefüggő kérdést tesz fel az irányelv szerinti harmonizáció terjedelme tekintetében és azzal kapcsolatban, hogy a tagállamoknak milyen mértékben tilos különösen a hitelmegállapodások megkötésének formai követelményeire vonatkozó rendelkezések bevezetése vagy hatályban tartása. A kérdést előterjesztő bíróság azt szeretné megtudni, hogy: i. önálló uniós jogi fogalom-e az a követelmény, hogy a hitelmegállapodásokat „nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón” kell elkészíteni; ii. ez a kötelezettség azt jelenti-e, hogy a feleknek alá is kell írniuk a megállapodást, és hogy a hitelmegállapodással azonos dokumentumba kell-e foglalni a hitelező által az adóssal közlendő, kötelező információt; iii. a hitelezőnek meg kell-e jelölnie a megállapodás szerint esedékes fizetések pontos dátumait, és rendelkezésre kell-e bocsátania az alapösszeg kölcsönjogviszony alatt eszközölt fizetésekkel való csökkenését mutató táblázatot; és iv. arányosak-e bizonyos, a hitelező kötelező információközlésének elmulasztása esetén alkalmazandó nemzeti szankciók.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) (a továbbiakban: 2008/48 irányelv).

Az uniós jog

A 2008/48 irányelv

2. A 2008/48 irányelv két fő célkitűzése magas szintű és egyenlő fogyasztóvédelem nyújtása a fogyasztók bizalmának biztosítása érdekében, és valódi belső piac létrehozatala. E célok megvalósítása érdekében számos kulcsfontosságú területen teljesen harmonizált közösségi keretet hoztak létre.³ A hitelmegállapodás megkötését megelőzően a fogyasztóknak megfelelő tájékoztatást kell kapniuk olyan tájékoztató formájában, amelyet a fogyasztók tanulmányozhatnak annak érdekében, hogy a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést.⁴ A tagállamok a hitelmegállapodások érvényességével kapcsolatos szerződésjogi kérdések területén fenntarthatnak vagy bevezethetnek az uniós joggal összhangban lévő nemzeti rendelkezéseket.⁵ Annak érdekében, hogy a fogyasztók a jogukat és kötelezettségeiket megismerhessék, a hitelmegállapodásnak világosan és tömören tartalmaznia kell valamennyi szükséges információt.⁶ A tagállamoknak meg kell állapítaniuk az irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és biztosítaniuk kell végrehajtásukat. E szankcióknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.⁷

3. Az 1. cikk megállapítja, hogy a 2008/48 irányelv célja a tagállamok fogyasztóknak nyújtott hitelekkel kapcsolatos megállapodásokra vonatkozó törvényei, rendeletei és közigazgatási eljárásai [helyesen: törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései] egyes aspektusainak összehangolása.

4. A 2. cikk alapján a 2008/48 irányelvet hitelmegállapodásokra kell alkalmazni, kivéve ha azok kifejezetten kizártak annak hatálya alól.

5. A 3. cikkben szereplő alábbi fogalom meghatározások relevánsak:

- „a) »fogyasztó«: olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó ügyletek keretében olyan célból jár el, amely kívül esik szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körén;
- b) »hitelező«: olyan természetes vagy jogi személy, aki/amely szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása gyakorlása során hitelt nyújt vagy arra ígéretet tesz;
- c) »hitelmegállapodás«: olyan megállapodás, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában, azon megállapodások kivételével, amelyek folyamatos szolgáltatásnyújtásra vagy ugyanolyan jellegű áruk ugyanolyan mennyiségben történő folyamatos értékesítésére vonatkoznak, és amelyek esetében a fogyasztó az ilyen szolgáltatásokért vagy árukért azok rendelkezésre bocsátása időtartama alatt részletekben fizet;

[...]

- m) »tartós adathordozó«: olyan eszköz, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára a személyesen neki címzett adatoknak a jövőben is hozzáférhető módon és az adat céljának megfelelő ideig történő tárolását, valamint a tárolt adatok változatlan formában történő megjelenítését;

[...]”

3 — A (7), (8), (9) és (10) preambulumbekzdés.

4 — A (19) preambulumbekzdés.

5 — A (30) preambulumbekzdés.

6 — A (31) preambulumbekzdés.

7 — A (47) preambulumbekzdés.

6. A hitelmegállapodás megkötését megelőző tájékoztatást és gyakorlatot a II. fejezet tartalmazza. Az ezen fejezet részét képező 5. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a szerződéskötést megelőző tájékoztatást nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón kell rendelkezésre bocsátani.⁸

7. A fogyasztók tájékoztatásának nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón való rendelkezésre bocsátására irányuló kötelezettséget megismétli a 2008/48 irányelv számos egyéb rendelkezése is.⁹

8. A 10. cikk (1) bekezdése szerint:

„A hitelmegállapodásokat nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón kell elkészíteni.

Valamennyi szerződő félnek kézhez kell kapnia a hitelmegállapodás egy-egy példányát. Ez a cikk nem érinti a hitelmegállapodások megkötésének érvényességére vonatkozó, a közösségi joggal összhangban álló nemzeti rendelkezéseket.”

9. A 10. cikk (2) bekezdése egy 22 elemből álló felsorolást tartalmaz azon információkról, amelyeket a hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon kell tartalmaznia (a továbbiakban: kötelező információ). E felsorolás tartalmazza többek között az alábbiakat:

„h) a fogyasztó által teljesítendő fizetések összege, száma és gyakorisága, és adott esetben az a sorrend, amelynek megfelelően a különböző fennálló, eltérő hitelkamatlábú egyenlegekbe befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések;

i) ha egy hitelmegállapodásra vonatkozóan határozott időtartamú tőketörlesztésről van szó, a fogyasztó joga, hogy kérésére ingyenesen, a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt számlakivonatot kapjon törlesztési táblázat formájában.

A törlesztési táblázat feltünteti a hátralevő fizetéseket, az ilyen összegek megfizetésére vonatkozó időtartamokat és feltételeket; a táblázat tartalmazza a törlesztések bontását a tőketörlesztés kimutatására, a hitelkamatláb alapján számított kamatot és adott esetben a járulékos költségeket; amennyiben a kamatláb nem rögzített, vagy a járulékos költségek a hitelmegállapodás szerint változhatnak, a törlesztési táblázat világos és egyértelmű módon jelzi, hogy a táblázat adatai kizárólag a hitelkamatlábban vagy a járulékos költségeknek a hitelmegállapodás szerinti, következő változásáig érvényesek;

[...]”

10. A 10. cikk (3) bekezdése megállapítja, hogy: „[a] (2) bekezdés i) pontja esetében a hitelezőnek a fogyasztó kérésére ingyenesen rendelkezésére kell bocsátania a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt a számlakivonat törlesztési táblázat formájában”.

11. A 22. cikk szerint amennyiben az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.

12. A 23. cikkel összhangban a tagállamoknak meg kell állapítaniuk az irányelv alapján elfogadott nemzeti rendelkezések megszegése esetén alkalmazandó hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat.

8 — Lásd továbbá: az „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” című II. melléklet.

9 — E rendelkezések a következőkkel foglalkoznak: folyószámlahitel-kedvezmény formájában történő hitelmegállapodások (6. és 12. cikk); a hitelkamatláb (11. cikk, (1) bekezdés); nyílt végű hitelmegállapodások (13. cikk (1) és (2) bekezdés); az elállás joga (14. cikk (3) bekezdés a) pont); túllépés (18. cikk, (1) és (2) bekezdés), valamint hitelközvetítők egyes kötelezettségei a fogyasztók felé (21. cikk, b) pont).

A 97/7/EK irányelv

13. A 97/7 irányelv¹⁰ a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztókat védelemben részesítő rendelkezéseket tartalmaz. A 4. cikk szerint bármely távértékesítési szerződés megkötése előtt a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani bizonyos információt.¹¹ Az irányelv 5. cikkének címe „A rendelkezésre bocsátott információk írásbeli megerősítése”. Az (1) bekezdés szövege a következő:

„A fogyasztónak írásban vagy más, olyan tartós hordozófelületen, amely a rendelkezésére áll és amelyhez hozzáférhet, meg kell kapnia a 4. cikk (1) bekezdés a)–f) pontjában felsorolt információkat a szerződés végrehajtása során megfelelő időben, és olyan esetekben, amikor a szállítás nem a feleken kívülálló részére történik, legkésőbb a szállítás időpontjában, amennyiben a szerződés megkötését megelőzően nem közölték már ezeket az információkat a fogyasztóval írásban vagy más, olyan tartós hordozófelületen, amely a rendelkezésére áll és amelyhez hozzáférhet.”¹²

A nemzeti jog

14. A szlovák polgári törvénykönyv¹³ értelmében az írásba foglalt jogi aktus kizárólag a létrehozójának/létrehozóinak aláírásával érvényes.¹⁴ A törvényben előírt (vagy a felek megállapodása szerinti) alakítás mellőzésével létrehozott jogi aktus érvénytelen.

15. A szlovák kereskedelmi törvénykönyvvel¹⁵ összhangban a szervezet által előre meghatározott általános szerződési feltételeket be lehet illeszteni a hitelmegállapodásba azzal, hogy kereszthivatkozások útján a megállapodás részét képezik.

16. A fogyasztói hitelmegállapodást írásba kell foglalni, és minden szerződő fél legalább egy példányt kap nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón.¹⁶ A fogyasztói hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell többek között a tőke, a kamatok és költségek törlesztőrészeleteinek összegét, számát és lejáratát, és adott esetben azt a sorrendet, amelynek megfelelően a különböző fennálló, eltérő hitelkamatlábú egyenlegekbe befizetésre kerülnek a törlesztések célját szolgáló fizetések.¹⁷ (Ha tőkétörlesztésről¹⁸ van szó,) a fogyasztó joga, hogy kérésére a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt számlakivonatot kapjon törlesztési táblázat formájában.¹⁹

17. A hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha a hitelmegállapodást nem foglalták írásba, és az nem tartalmazza fogyasztói hitelről szóló törvényben meghatározott elemeket.²⁰

10 — A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 144., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.) (a továbbiakban: a távértékesítésről szóló irányelv). Ezt az irányelvet azóta hatályon kívül helyezte és felváltotta a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.).

11 — A 4. cikk számos információt felsorol, különösen a szállító személyazonosságára, az áruk vagy szolgáltatások lényeges tulajdonságaira, az árra, a szállítási költségekre, a fizetés feltételeire és az elállási jog meglétére vonatkozóan.

12 — A (97/7 irányelvet megelőző) 2011/83 irányelv 7. cikke azt a követelményt fogalmazza meg, hogy az „[...] információt a fogyasztóval papíron vagy – amennyiben a fogyasztó beleegyezik – más tartós adathordozón közli[k]”.

13 — Občiansky zákonník Zákon č. 40/1964 Zb. (a módosított 40/1964. sz. törvény).

14 — A szlovák polgári törvénykönyv 40. cikkének (3) bekezdése.

15 — Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb. [a módosított 513/1991. sz. törvény]). Lásd: a szlovák kereskedelmi törvénykönyv 273. cikke.

16 — Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebitel'ov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (a fogyasztói hitelről és a fogyasztóknak nyújtott egyéb kölcsönökről, valamint egyes törvények módosításáról szóló 129/2010. sz. törvény) (a továbbiakban: a fogyasztói hitelről szóló törvény). Lásd: a fogyasztói hitelről szóló törvény 9. cikke.

17 — A fogyasztói hitelről szóló törvény 9. cikke (2) bekezdésének k) pontja.

18 — Ezen összefüggésben úgy értelmezem a „törlesztést”, hogy az a hitel időszakos tőke- és kamatfizetéssel való csökkentését jelenti.

19 — A fogyasztói hitelről szóló törvény 9. cikke (2) bekezdésének l) pontja.

20 — A fogyasztói hitelről szóló törvény 11. cikke.

A tényállás, az eljárás és az előterjesztett kérdések

18. 2011. június 29-én az alapeljárás felperese, a Home Credit Slovakia a.s (a továbbiakban: hitelező) fogyasztói hitelmegállapodást kötött K. Bíróová alperessel (a továbbiakban: adós) egy előnyomtatott, írásos kitöltés útján véglegesítendő formanyomtatvány felhasználásával. Az adós 700 euró hitelt vett fel. Elfogadta, hogy 1 087,56 eurót fizet vissza havi 32,50 euró törlesztőrészlettel. A kölcsönt a hitelnyújtástól számított 36 hónap alatt kellett visszafizetni.

19. Az adós aláírta a hitelmegállapodást, elismerve, hogy a hitelfeltételeket kézhez vette, azokról tájékoztatást kapott, és azokat magára nézve kötelező erejűnek ismeri el. A hitelmegállapodáshoz csatolták a „Home Credit Slovakia, a.s. társaság hitelszerződési feltételei – készpénzhitel” elnevezésű és az egyes oldalak felső sarkában ISH 111 kóddal megjelölt dokumentumot (a továbbiakban: általános szerződési feltételek). A hitelmegállapodás aláírásával az ügyfél elismerte, hogy az általános szerződési feltételeket kézhez vette, azokról tájékoztatást kapott, e feltételek valamennyi rendelkezését megértette, és azokat magára nézve kötelező erejűnek ismeri el. Az általános szerződési feltételek szövegét sem a hitelező, sem az adós nem írta alá. E hitelfeltételek többek között azt tartalmazzák, hogy az adós a nyújtott hitelt megfelelően és időben, rendszeres fizetéssel, havi részletek alapján köteles törleszteni, amelyek számát, összegét és lejáratát a szerződés rögzíti. Az adós a szerződés teljes időtartama alatt, ingyenesen jogosult törlesztési táblázat formájában olyan számlakivonat igénylésére, amely feltünteti a fizetendő részleteket, az azok törlesztésére vonatkozó időtartamokat és feltételeket, ideértve az egyes részletek bontását a tőke, a kamat és (adott esetben) a járulékos költségek törlesztésének megjelölésével.

20. A hitelfeltételek nem tartalmazzák részletesebb szabályokat a tőke után járó kamatok számításával kapcsolatban, és olyan rendelkezéseket sem, amelyek a havi részletnek (32,50 euró) a kamat- és költségtörlesztésre, valamint a kölcsönadott tőke visszafizetésére (törlesztésére) felhasznált részeit határoznák meg.

21. Az alperes összesen két hitelrészletet fizetett meg a megállapodás szerint. 2012. április 26-án a hitelező kérte az esedékes teljes hitel visszafizetését. A következők kifizetését követelte: i. tőketartozás; ii. kamat; iii. késedelmi kamat, valamint iv. a szerződésben késedelem esetére előírt kötbér. Az adós nem fizetett. A hitelező az 1 155,52 euró összeg és a 2014. február 11-től a fennálló tartozás kifizetésének napjáig a 778,34 euró összegre 0,024%-os napi kamatlábbal számított késedelmi kamatok együttes megfizetésére történő kötelezés iránti eljárást indított.

22. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a nemzeti szabályok szerint a fogyasztói hitelmegállapodást írásban kell megkötöni, és tartalmaznia kell bizonyos információkat, többek között a tőke, a kamatok és költségek törlesztőrészleteinek összegét, számát és lejáratát, és adott esetben a tőketörlesztést illetően.²¹ A felek által alá nem írt hitelmegállapodás nem tesz eleget a nemzeti szabályoknak, ezért érvénytelen.²² Az alapeljárásban ezt az információt (amely a kötelező információ részét képezi) az aláírással el nem látott általános szerződési feltételek tartalmazzák. Felmerül tehát a kérdés, hogy érvényes-e a 2011. június 29-én kötött fogyasztói hitelmegállapodás. Mindezek alapján a kérdést előterjesztő bíróság hét kérdés előzetes döntéshozatali eljárás keretében való megválaszolását kéri, amelyek talán érthetőbbek összefoglalt formában:

Az első és második kérdés

- Mit jelent a „nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón” kifejezés a 2008/48 irányelv 3. cikkének m) pontjával összefüggésben értelmezett 10. cikkének (1) bekezdésében? – Ez a kifejezés csupán a szerződő felek által aláírt fizikai dokumentumot foglalja magában? – Ennek a

21 — Lásd a fenti 14. és 15. pontot.

22 — Lásd a fenti 17. pontot.

dokumentumnak tartalmaznia kell a 10. cikk (2) bekezdésében szereplő kötelező információt? – Ha a kötelező információt külön dokumentum tartalmazza, például az általános szerződési feltételek, amelyet a hitelmegállapodás felei nem írtak alá, és a hitelmegállapodás kereszthivatkozást tartalmaz e dokumentumra, ez megfelel-e a 2008/48 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében szereplő követelményeknek?

- A 2008/48 irányelv harmonizálja-e olyan terjedelemben teljesen a hitelmegállapodásban feltüntetendő információra vonatkozó szabályokat a 10. cikk (1) és (2) bekezdésének alkalmazásában, hogy a hivatkozott rendelkezések szerint tilos az olyan nemzeti szabály, amely: i. előírja, hogy a kötelező információt egyetlen, a hitelmegállapodás szerződő felei által aláírt dokumentumnak kell tartalmaznia, vagy ii. kimondja, hogy a hitelmegállapodás nem rendelkezhet teljes jogi kötőerővel, mivel a kötelező információk némelyikét külön dokumentum tartalmazza, például az általános szerződési feltételek?

A harmadik és a negyedik kérdés

- Azt jelenti-e a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének h) pontjában szereplő „fizetések gyakorisága”, hogy a hitelezőnek a hitelmegállapodásban fel kell tüntetnie az egyes fizetések pontos dátumát, vagy elegendő objektív módon azonosítható paraméterekre történő hivatkozással megjelölni az egyes fizetések esedékességét? – Utóbbi esetben ezt az információt tartalmazhatja-e olyan külön dokumentum, amelyre a hitelmegállapodás hivatkozik, mint például a felek által alá nem írt „általános szerződési feltételek”?

Az ötödik és a hatodik kérdés

- Azt jelenti-e a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének – annak h) pontjával összefüggésben értelmezett – i) pontja, hogy a határozott idejű hitelmegállapodásnak, amelyben részletfizetés útján kerül sor a tőke visszafizetésére, nem kell tartalmaznia törlesztési táblázatot, hanem az ilyen információt a hitelező az adós kérésére bocsáthatja rendelkezésre? Vagy a hitelezőnek a hitelmegállapodásba kell illesztenie a tőketörlesztési tervet a megállapodás kezdődátumától számítva, és az adós emellett a hitelviszony időtartama alatt kérhet olyan tőketörlesztési tervet, amely a kérelem időpontjától kezdődően tartalmazza a fizetési tervet? A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének h) pontjában szereplő információra vonatkozó követelmények teljes mértékben harmonizáltak-e az irányelv 22. cikkének (1) bekezdésével összhangban, és a tagállamok ezért nem írhatják elő, hogy a hitelmegállapodásnak tartalmaznia kell a törlesztési táblázatot?

A hetedik kérdés

- Amennyiben valamely hitelező elmulasztja rendelkezésre bocsátani a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében szereplő információk többségét, akkor a hivatkozott irányelv 1. és 23. cikke alkalmazásában arányos-e az a nemzeti szankció, amelynek értelmében a hitelmegállapodást kamat- és költségmentesnek kell tekinteni (ami azt jelenti, hogy az adós kizárólag a tőkeösszeget köteles visszafizetni)?

23. Írásbeli észrevételeket a német és a szlovák kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be. A 2016. február 24-i tárgyaláson a Szlovák Köztársaság és a Bizottság szóbeli észrevételeket terjesztett elő.

Értékelés

Az első és a második kérdés – a fogyasztói hitelmegállapodás megkötésére vonatkozó formai követelmények harmonizációjának mértéke

24. A fogyasztók tájékoztatásának szabályozási módszere azon az elven alapul, hogy a jól tájékozott fogyasztó nagyobb eséllyel választhatja ki a legkedvezőbb hitelajánlatot, és azt is biztosítani kívánja, hogy ismerje a fogyasztói hitelmegállapodás alapján rá vonatkozó jogokat és kötelezettségeket. E célkitűzések megvalósítása érdekében a nyújtott tájékoztatás nem lehet átmeneti, hanem tartósan a fogyasztó rendelkezésére kell állnia.

25. Mindezek alapján a 2008/48 irányelv a 3. cikkének m) pontjában úgy határozza meg a „tartós adathordozó” fogalmát, hogy az „olyan eszköz, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára a személyesen neki címzett adatoknak a jövőben is hozzáférhető módon és az adat céljának megfelelő ideig történő tárolását, valamint a tárolt adatok változatlan formában történő megjelenítését.” A „nyomtatott formában” kifejezést azonban nem határozza meg. Következésképpen e szavakat az általános nyelvhasználatban elfogadott szokásos jelentésük alapján kell értelmezni, figyelembe véve ugyanakkor a 2008/48 irányelv jogi környezetét és célkitűzéseit is.²³

26. A 10. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a „nyomtatott formában” szavak a hitelmegállapodást hordozó, a fogyasztónak átadott felületre vonatkoznak. A „*vagy más tartós adathordozón*” kifejezésből következik, hogy a „nyomtatott forma” a tartós adathordozó vagy azon eszközök egyik különös formája, amelyek segítségével a hitelmegállapodást a fogyasztó rendelkezésére bocsátják a 2008/48 irányelv alkalmazásában. A 10. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerint valamennyi szerződő félnek kézhez kell kapnia a hitelmegállapodás egy-egy példányát. Ez arra is utal, hogy a 10. cikk (1) bekezdése azzal a felülettel foglalkozik, amelyen a megállapodás a fogyasztó rendelkezésére áll.

27. A nyomtatott formájú hitelmegállapodás a 2008/48 irányelv 3. cikkének (tartós adathordozó meghatározását tartalmazó) m) pontjában szereplő követelményeknek megfelelő, következéssel jellemzőkkel rendelkezik. Lehetővé teszi, hogy a fogyasztó a személyesen neki címzett információt tárolja, és biztosítsa, hogy a hitelmegállapodás tartalma nem változik, és hogy az információ megfelelő ideig hozzáférhető. Ez összhangban áll a magas szintű fogyasztóvédelem elérésével, különösen annak biztosítása révén, hogy a fogyasztó ismeri a hitelmegállapodásból eredő jogait és kötelezettségeit.

28. Ugyanez a megközelítés köszön vissza a 2008/48 irányelv más, a fogyasztó hitelmegállapodással összefüggő tájékoztatáshoz való jogairól szóló rendelkezéseiben.²⁴

29. Így tehát az a követelmény, hogy a hitelmegállapodást nyomtatott formában kell elkészíteni, arra utal, hogy ennek megfelelően írásos formában is rendelkezésre kell állnia – ez áll összhangban a 10. cikk (1) bekezdésében szereplő, a hitelmegállapodás nyomtatott formában való elkészítésére irányuló kötelezettség szokásos jelentésével.

23 — Lásd: a 2012. július 5-i Content Services ítélet (C-49/11, EU:C:2012:419, 32. pont).

24 — Lásd a fenti 7. pontot és 9. lábjegyzetet.

30. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló végzésében megállapítja (a szlovák kormány és a Bizottság pedig megerősíti), hogy a 10. cikk (1) bekezdésének szlovák nyelvi változatában a „nyomtatott formában” megfelelője a *písomne*, amely szó szerinti fordításban azt jelenti, hogy „írásban”. Mindazonáltal úgy tűnik, hogy a választott szavak azt a nemzeti jogban szereplő követelményt jelenthetik, hogy a dokumentumot a szerződő feleknek alá kell írniuk, nem pedig a 2008/48 irányelv bizonyos más nyelvi változataiban szereplő „nyomtatott formában” szavak szigorú megfelelőjét.²⁵

31. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogi szövegek egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi.²⁶

32. A 10. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a „nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón” uniós jogi fogalom, ezért minden tagállamban azonos jelentéssel kell bírnia. A fenti 24. és 26. pontból következően e szavak arra a módra utalnak, ahogyan a hitelmegállapodást a fogyasztó rendelkezésére bocsátják.

33. Hozzáteszem, hogy az „írásban” kifejezést a távértékesítésről szóló irányelv 5. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben a „nyomtatott formában” szinonimájaként értelmezték.²⁷ A Content Services ítéletben a Bíróság azt vizsgálta, hogy a fogyasztóknak a hivatkozott irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében szereplőhöz hasonló, szerződéskötést megelőző tájékoztatását csupán egy honlapra való hivatkozással megvalósító kereskedelmi gyakorlat alkalmazásával az érintett vállalkozás teljesítette-e azt a követelményt, hogy a fogyasztó számára írásban megerősítette a kötelező információt. A Bíróság megállapította, hogy az „írásban” a „más tartós hordozófelület” alternatíváját képezi.²⁸

34. Így bár az irányelv szlovák nyelvi változata a hitelmegállapodás elkészítési módjának 10. cikk (1) bekezdésében szereplő kötelezettségére inkább úgy utal, hogy annak „írásban” kell megvalósulnia, mintsem „nyomtatott formában”, e két kifejezésre úgy tekintek, mint amelyek a hivatkozott rendelkezés szempontjából azonos jelentéssel rendelkeznek.

35. A „hitelmegállapodás” fogalmát a 2008/48 irányelv 3. cikkének c) pontja határozza meg. A 10. cikk (2) bekezdésének kifejezett szövegéből következően valamennyi hitelmegállapodásban fel kell tüntetni az abban foglalt információt. Míg ezt az információt és magát a hitelmegállapodást nem kell szükségszerűen egyetlen dokumentumba foglalni, valamennyi megállapodást nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón kell elkészíteni a 10. cikk (1) bekezdésének való megfelelés érdekében.

36. Ezt az álláspontot támasztja alá a 2008/48 irányelv rendszere. Az 5. cikkben szabályozott, szerződéskötést megelőző tájékoztatást nem kell az ajánlatot is tartalmazó dokumentumba foglalni (5. cikk (1) bekezdés). Ezt az információt az erre szolgáló dokumentumban, az Általános európai fogyasztói hiteltájékoztatóban²⁹ bocsátják rendelkezésre. Így nem ellentétes a 2008/48 irányelv rendszerével, ha magától a hitelmegállapodástól eltérő dokumentumban bocsátják rendelkezésre a kötelező információt.

25 — Például az angol és francia nyelvi változat. Lásd továbbá a lenti 33. pontot.

26 — A 2008. április 3-i Endendijk-ítélet (C-187/07, EU:C:2008:197, 22–24. pont).

27 — Lásd a fenti 13. pontot.

28 — Lásd: a 2012. július 5-i Content Services ítélet (C-49/11, EU:C:2012:419, 39–42. pont). A Bizottság a későbbi 2008/48 irányelv alapját képező, 2002. szeptember 11-i eredeti javaslatában (COM (2002) 44 végleges; HL C 331E., 200. o.; annak 5. oldalán) megállapítja, hogy a „tartós adathordozó” fogalma megegyezik a távértékesítésről szóló irányelvben használt fogalommal, lásd a fenti 13. pontot.

29 — A 2008/48 irányelv II. melléklete.

37. A 10. cikkben semmi nem utal arra, hogy a hitelmegállapodást a feleknek alá kell írni, vagy hogy egyetlen dokumentumba kell azt foglalni.³⁰ Az a kifejezés, miszerint a 10. cikk „nem érinti a hitelmegállapodások megkötésének érvényességére vonatkozó [...] nemzeti rendelkezéseket”, a (30) preambulumbekazdássel összefüggésben értelmezve, amely kimondja, hogy a 2008/48 irányelv nem szabályozza a hitelmegállapodások érvényességével kapcsolatos szerződésjogi kérdéseket, arra utal, hogy a hivatkozott rendelkezés nem szabályozza a szerződészkötés alakiságára vonatkozó kérdéseket.

38. A tagállamok fogyasztói hitelmegállapodásokra vonatkozó nemzeti szabályok bevezetésére fennmaradó mozgásterének foka vitatott kérdés. Nehéz pontosan meghatározni azt a pontot, ahol a harmonizált szabályok megszüntetik az ilyen mozgásteret, a kérdést előterjesztő bíróság mégis pontosan e tekintetben vár iránymutatást.

39. A 2008/48 irányelv (9) és (10) preambulumbekazdáásával összefüggésben értelmezett 22. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy az irányelv teljes harmonizációt ír elő a hatálya alá tartozó hitelmegállapodások tekintetében. A *harmonizált* területeken a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be a 2008/48 irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.³¹

40. Az 1. cikkből mindazonáltal egyértelműen kiderül, hogy a 2008/48 irányelv a tagállamok fogyasztóknak nyújtott hitelekkel kapcsolatos megállapodásokra vonatkozó szabályainak csupán *egy-
aspektusait* hangolja össze. Harmonizáció hiányában a tagállamok továbbra is szabadon fenntarthatnak vagy bevezethetnek nemzeti szabályokat.

41. Egyértelmű, hogy az alapeljárás tárgyát képező hitelmegállapodás a 2008/48 irányelv hatálya alá tartozik. Meg kell tehát határozni az uniós szabályok által bevezetett harmonizáció hatályát.

42. A 2008/48 irányelv 10. cikke (1) és (2) bekezdésének szövegéből következik, hogy az irányelv a hitelmegállapodásokban feltüntetendő információ fajtáját harmonizálja; az utóbbi rendelkezésben felsorolt 22 elem mindegyikét a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani a hitelmegállapodásban. A 2008/48 irányelv azt is szabályozza, hogy hogyan (nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón) kell rendelkezésre bocsátani a 10. cikk (2) bekezdésében meghatározott információt, és előírja, hogy mindezeket „[...] világos és egyértelmű módon [...] kell” feltüntetni.

43. Jóllehet igaz, hogy az uniós jog más ágazatokban – például az európai fizetési meghagyásos eljárás³² esetén – meghatároz formai követelményeket, a 2008/48 irányelv hatályán azonban kívül esnek a szerződések megkötésére irányuló ilyen formai kérdések. A 2008/48 irányelv tehát nem harmonizálja azt a kérdést, hogy a hitelmegállapodást aláírják-e, vagy hogy egyetlen dokumentum tartalmazza-e a kötelező információt és a hitelfeltételeket.

30 — Az aláírásra egyetlen helyen hivatkozik a 2008/48 irányelv, a (37) preambulumbekazdáásban, a kapcsolt hitelmegállapodásokkal összefüggő fogyasztói aláírás esetén. A jelen kérelem azonban nem ilyen megállapodásra vonatkozik, ezért itt nem releváns a (37) preambulumbekazadás.

31 — Lásd: a 2012. július 12-i SC Volksbank Románia ítélet, C-602/10, EU:C:2012:443, 38. pont. Az abban az ügyben szóban forgó hitelmegállapodás nem tartozott a 2008/48 irányelv hatálya alá.

32 — Lásd például: az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 399., 1. o.) 7. cikkének (5) és (6) bekezdése. A rendelet célja többek között a nem vitatott pénzkövetelésekre vonatkozó határokon átnyúló jogviták egyszerűsítése, felgyorsítása és azok költségeinek csökkentése.

44. Nem teljesen egyértelmű a szlovák nemzeti jog szerinti pontos helyzet. Egyrészt a szlovák polgári törvénykönyv kimondja, hogy az írásba foglalt jogi aktus kizárólag a létrehozójának/létrehozóinak aláírásával érvényes.³³ Másrészt a szlovák kereskedelmi törvénykönyv megengedni tűnik, hogy a szervezetek úgy illesszék az általános feltételeiket a hitelmegállapodásokba, hogy kereszthivatkozásokkal váljanak azok részévé.³⁴ A fogyasztói hitelről szóló törvény előírja, hogy mit kell tartalmaznia a fogyasztói hitelmegállapodásnak.³⁵ A Bíróság azonban nem tudja pontosan, hogy milyen viszonyban vannak egymással ezek a különböző nemzeti jogi rendelkezések.

45. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben bemutatott tényállás arra utal, hogy maga a hitelmegállapodás (amelyet az adós aláírt) tartalmazta a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében meghatározott kötelező információ bizonyos elemeit. Az adós és a hitelező *nem* írta alá a hitelező általános szerződési feltételeit, amelyek látszólag tartalmazták a kötelező információ néhány (talán, de nem valamennyi) egyéb elemét. Nem egyértelmű, hogy az aláírt hitelmegállapodás felhívta-e – és ha igen, milyen mértékben – az adós figyelmét arra, hogy pontosan hol található az általános szerződési feltételeken belül a kötelező információ azon része, amelyet nem tartalmazott az aláírt hitelmegállapodás.

46. Annak érdekében, hogy támogassam a Bíróságot a nemzeti bíróságnak adandó iránymutatásában, a következőképpen közelítem meg a problémát.

47. Először, kizárja a 2008/48 irányelv azt a nemzeti szabályt, amely előírja, hogy az összes kötelező információt írásban, egyetlen, aláírással ellátott dokumentumban kell rendelkezésre bocsátani?

48. Véleményem szerint nemleges válasz adandó erre a kérdésre. Ha a kötelező információt nyomtatott formában és teljes terjedelemben a fogyasztó rendelkezésére bocsátanák, ezáltal teljesülnének a 10. cikk (1) és (2) bekezdésének követelményei. A fogyasztó figyelmét közvetlenül felhívnák a tájékozott döntéshozatalhoz szükséges valamennyi információra, mivel ezt az információt egyetlen dokumentum tartalmazná. Az ilyen nemzeti jogi követelmény ezért támogatná az irányelv magas szintű fogyasztóvédelem biztosítására irányuló célkitűzését, és úgy látom, nem akadályozná az irányelv másik célját, nevezetesen a belső piac ösztönzését.³⁶ Míg a 2008/48 irányelv nem tartalmazza azt a *követelményt*, hogy valamennyi kötelező információt egyetlen, aláírással ellátott dokumentumba kell foglalni, nem is tiltja az erre irányuló megállapodást.

49. Ez nem jelenti azt, hogy a tagállamok teljesen szabadon állapíthatnak meg további formai követelményeket a fogyasztói hitelmegállapodások megkötése tekintetében. Egy példával élve: a tárgyaláson a Bíróság megkérdezte, hogy elfogadható lenne-e az, ha valamennyi fogyasztói hitelmegállapodást mindkét félnek alá kellene írnia, közjegyző előtt. Az ilyen megállapodás valóban emelné a fogyasztóvédelem szintjét. Mindazonáltal jelentős mértékben megváltoztatná az irányelv kettős célkitűzése – a magas szintű fogyasztóvédelem és a belső piac működésének ösztönzése – közötti egyensúlyt, az utóbbi nyilvánvaló hátrányára. Mindkét felet arra köteleznék (de a kötelezettség elsősorban vélhetően a hitelezőt terhelné), hogy jelentősen megnövekedett kiadásokat eredményező alaki követelményekhez igazodjanak; és vélhetően kevésbé tenné vonzóvá a fogyasztó szempontjából a másik tagállamban székhellyel rendelkező hitelezőket. Mindezek alapján úgy gondolom, hogy az ehhez hasonló követelmény nem tartozik a tagállamokat az ilyen megállapodások megkötésének nemzeti jogi követelményeivel összefüggésben továbbra is megillető mozgásterhez.

50. Másodsor, a 2008/48 irányelv megtiltja azt a nemzeti szabályt, amely megengedi, hogy a kötelező információ elemeit nyomtatott formában, a hitelező általános szerződési feltételeiben bocsássák rendelkezésre ahelyett, hogy azok magában az (aláírt) fogyasztói hitelmegállapodásban szerepeljenek?

33 — Lásd a fenti 14. pontot.

34 — Lásd a fenti 15. pontot.

35 — Lásd a fenti 16. pontot.

36 — Lásd a 2008/48 irányelv (8) és (9) preambulumbekkezdését.

51. Véleményem szerint a válasz erre a kérdésre is – *bizonyos további feltételek mellett* – nemleges. Az előzőekhez hasonlóan, ha a kötelező információ nyomtatott formában és teljes terjedelemben állna a fogyasztó rendelkezésére (jóllehet két dokumentumban megosztva), az továbbra is elegendő lenne a 10. cikk (1) és (2) bekezdésében szereplő követelményeknek. Eddig rendben is lenne. Az információ két dokumentumban való elosztása azonban magában hordozza annak nyilvánvaló veszélyét, hogy a fogyasztónak valójában nem áll módjában, hogy teljes mértékben, tájékozottan és időben értékelhesse a számára felajánlott ügyletet, amint azt a 2008/48 irányelv célul tűzi ki.

52. Ezért úgy vélem, hogy az ilyen megállapodás elfogadhatóságához a következő *további minimumfeltételeket* kell előírni, azaz nemzeti jogban szerepeltetni: i. az együttesen az összes kötelező információt tartalmazó különböző dokumentumokat egyszerre, a szerződéskötést *megelőzően* kell a fogyasztó rendelkezésére bocsátani (lehetővé téve ezzel a fogyasztónak, hogy elköteleződésének kinyilvánítása előtt értékelhesse a javasolt megállapodást); ii. magának a hitelmegállapodásnak egyértelmű és pontos kereshivatkozásokat kell tartalmaznia a hitelező általános szerződési feltételeinek pontos, különös pontjaira, lehetővé téve ezzel a fogyasztónak, hogy pontosan azonosítsa a hitelmegállapodásban nem szereplő, valamennyi kötelező információelem helyét;³⁷ iii. valamilyen módon egyértelműen meg kell róla bizonyosodni, hogy a fogyasztónak valóban kellő időben (de minden esetben a fogyasztói hitelmegállapodás megkötését *megelőzően*) rendelkezésére bocsátották az összes kötelező információt.

53. A nemzeti bíróság – amely egyedül jogosult mind a tényállás megítélésére, mind pedig a nemzeti jog működésének értelmezésére – feladata annak értékelése, hogy a nemzeti szabályok megfelelnek-e ennek az iránymutatásnak, és hogy ezáltal azokat nem zárja-e ki a 2008/48 irányelv.

54. Arra következtetek tehát, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikkében szereplő „nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón” szavak vonatkoznak mind a felek által megkötött hitelmegállapodás feltételeire, mind a hitelmegállapodás részét képező, a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt információelemekre. A 10. cikk nem követeli meg, hogy a felek aláírják a hitelmegállapodást, vagy hogy a 10. cikk (2) bekezdésében felsorolt információt egyetlen dokumentumban bocsássák rendelkezésre. A 2008/48 irányelv nem tiltja az azt előíró nemzeti szabályt, hogy írásban, egyetlen, aláírással ellátott dokumentumban kell átadni valamennyi kötelező információt. A 2008/48 irányelv hasonlóképpen nem tiltja az azt megengedő nemzeti szabályt sem, hogy a kötelező információ elemeit nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón a hitelező általános szerződési feltételeiben bocsássák rendelkezésre az (aláírt) fogyasztói hitelmegállapodás helyett, feltéve, hogy legalább a következő feltételek vonatkoznak rá: i. a valamennyi kötelező információt tartalmazó külön dokumentumokat egyszerre, a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztó rendelkezésére bocsátani; ii. a hitelmegállapodásnak egyértelmű és pontos kereshivatkozásokat kell tartalmaznia a kötelező információkra, és meg kell jelölnie, hogy hol található a hitelező általános szerződési feltételeiben; és iii. a hitelezőnek tudnia kell bizonyítani, hogy szerződéskötést megelőzően a fogyasztó rendelkezésére bocsátotta az összes kötelező információt. A nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy a nemzeti szabályok összhangban állnak-e ezen feltételekkel, és ezért a 2008/48 irányelv szerint tilosak, vagy sem.

37 — Lord Denning egy alkalommal, azon „általános feltétellel” kapcsolatban, amely egy parkoló esetében széles körben ki kívánta zárni a személyi sérülésekért vállalt kötelező felelősséget – e feltételt a parkoló hirdetőtábláján tüntették fel, és az automata által kiállított jegyen szereplő néhány apró betűs szóval „illesztettek be” a parkolási megállapodásba –, azt mondta, hogy e feltétel „annyira tág és annyira jogfosztó, hogy a bíróság senkit nem kötelezhet annak betartására, kivéve ha a legegyszerűbb módon felhívták arra a figyelmét [...]. A kellő figyelemfelhíváshoz vörös tintával kellene azt kinyomtatni, és egy vörös ujjnak kellene rámutatni – vagy valami hasonlóképpen megdöbbentő módszerre lenne szükség.” *Thornton kontra Shoe Lane Parking Ltd (C. A.)* [1971] 2 Q. B. 163 at 170 C-D per Lord Denning M. R. Az ítélet az angol joghallgatók több egymást követő generációjának szolgált öröme. Emellett rendkívül komoly meglátás azzal összefüggésben, hogy biztosítani kell, hogy a gyengébb szerződő fél figyelmét felhívják azon fontos feltételekre, amelyek szerződéskötés esetén kötelezik őt.

A harmadik és a negyedik kérdés – a fizetések gyakoriságára vonatkozó kötelező információ (a 10. cikk (2) bekezdésének h) pontja)

55. A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének h) pontja kimondja, hogy „a fogyasztó által teljesítendő fizetések összege, száma és gyakorisága” a fogyasztó rendelkezésére bocsátandó kötelező információ eleme. Nem azt mondja ki, hogy a hitelmegállapodásnak pontosan meg kell határozni minden egyes dátumot, amikor esedékes a fizetés. A fogyasztónak a szerződéskötést megelőző tájékoztatásként (5. cikk) és a szerződéskötéskor (10. cikk) nyújtandó információ között van némi átfedés.³⁸ Ez egybevág a 2008/48 irányelv fogyasztóvédelmi céljával. A fogyasztónak tudnia kell, hogy mikor esedékesek a törlesztő részletek. Ez a cél mindazonáltal elérhető akkor, ha a hitelező objektív módon azonosítható paramétereket használ. Nyilvánvaló módszer a naptári hivatkozás, és a kérdést előterjesztő bíróság által javasolthoz hasonló megfogalmazás használata – ilyen például a következő: „a havi részleteket minden egyes naptári hónap 15. napjáig kell megfizetni”.

56. A jogi szabályozás történetéből kiderül, hogy először a 90/88/EGK irányelv³⁹ vezette be a fizetések összege, száma és gyakorisága vagy dátumai meghatározásának kötelezettségét, és vezette be ezt a kötelezettséget a 87/102/EGK irányelv⁴⁰ 4. cikke (2) bekezdésének c) pontjába. A hitelezők kifejezetten lehetőséget kaptak arra, hogy meghatározzák a fizetések számát és gyakoriságát *vagy* a dátumokat. A jelenlegi megfogalmazást nem tekintem úgy, mint amely valamilyen módon a dátumok pontosításának kötelezettségére vonatkozó (új) követelményt vezetne be.

57. Így arra következtettek, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének h) pontjában szereplő, a „fizetések gyakorisága” kifejezés nem követeli meg a hitelezőtől a hitelmegállapodás szerinti minden egyes fizetés pontos dátumának meghatározását.

Az ötödik és hatodik kérdés – a törlesztési táblázatra vonatkozó kötelező információ (a 10. cikk (2) bekezdésének i) pontja)

58. Ha egy hitelmegállapodásra vonatkozóan határozott időtartamú tőketörlesztésről van szó, a fogyasztó joga, hogy kérésére ingyenesen, a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt számlakivonatot kapjon törlesztési táblázat formájában. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a felek által között hitelmegállapodásban is kell-e szerepeltetni ilyen táblázatot.

59. Álláspontom szerint nem.

60. A 10. cikk (2) bekezdésének i) pontja a törlesztési táblázat rendelkezésre bocsátási kötelezettségére és a táblázat tartalmára vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések bizonyos szempontjainak közelítéséről rendelkezik. Így teljes harmonizáció vonatkozik azokra a szabályokra, hogy mikor lehet ilyen táblázatot kérni, és milyen információt kell annak tartalmaznia.

61. A 10. cikk (2) bekezdése i) pontjának szövegéből következik, hogy a fogyasztó a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt bármikor kérhet törlesztési táblázatot. Ha a hitelezők csak a hitelmegállapodás aláírásakor lennének kötelesek a táblázatot átadni, akkor felesleges lenne az a kifejezés, hogy „a fogyasztó joga, hogy kérésére ingyenesen, *a hitelmegállapodás teljes időtartama alatt* számlakivonatot kapjon törlesztési táblázat formájában”, és következésképpen jelentős mértékben vesztene

38 — Lásd: COM(2002) 443 végleges, 16. o.

39 — A fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 87/102/EGK irányelv módosításáról szóló, 1990. február 22-i tanácsi irányelv (HL 1990. L 61., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 374. o.).

40 — A fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i tanácsi irányelv (HL 1987. L 42., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 326. o.).

hasznosságából a fogyasztót megillető jog. A hitelmegállapodás kezdetén rendelkezésre bocsátott törlesztési táblázat alig több, mint a későbbi történésekre irányuló szándéknyilatkozat. Nem segít a fogyasztónak rálátni a hitel visszafizetésének menetére. Ezért van szükség arra, hogy kérje a frissített táblázatot.

62. Ezt az értelmezést erősíti a 10. cikk (3) bekezdése, amely a 10. cikk (2) bekezdésének i) pontjával összefüggésben értelmezve arra utal, hogy a hitelezőnek az adós kérésére az utóbbi rendelkezésére kell bocsátania a frissített törlesztési táblázatot.

63. Így arra következtettek, hogy úgy kell értelmezni a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének i) pontját, hogy ha egy hitelmegállapodásra vonatkozóan határozott időtartamú tőketörlesztésről van szó, és a fogyasztó ezt kérte, akkor a rendelkezésére kell bocsátani a törlesztési táblázatot. E két feltétel hiányában a 2008/48 irányelv alapján a hitelező nem köteles ilyen információt nyújtani. Nem tekintem mindazonáltal úgy, hogy a 2008/48 irányelv bármelyik célkitűzésével ellentétes lenne az azt biztosító nemzeti szabály, hogy a hitelmegállapodás kezdetekor át kell adni egy további táblázatot. Ezért nem gondolom, hogy a tagállamoknak tilos bevezetni ilyen, a hitelező kötelezettségét tartalmazó szabályt.

A hetedik kérdés – a nemzeti szankció arányossága

64. A kérdést előterjesztő bíróság utolsó kérdése lényegében arra irányul, hogy eleget tesz-e a 2008/48 irányelv 23. cikke szerinti arányossági tesztnek a fogyasztói hitelről szóló törvény 11. cikke, amely a (fogyasztói hitelről szóló törvénnyel átültetett) 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt információk rendelkezésre bocsátására irányuló hitelezői kötelezettség megszegését azzal szankcionálja, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni (tehát az adósnak csak a tőkeösszeget kell visszafizetni).⁴¹

65. A kérdést nagyon általánosan és elvont fogalmakkal tették fel. Ez bizonyos mértékben elkerülhetetlen. A nemzeti bíróság még nem rendelkezik a Bíróság azon iránymutatásával, amely alapján eldönthetné, hogy a nemzeti jogba való átültetéssel teljesülnek-e a 2008/48 irányelvnek a hitelmegállapodás tartalmát szabályozó 10. cikke szerinti követelmények. Nem kerül sor szankciók alkalmazására, kivéve ha a megsértik a hivatkozott kötelező követelményeket átültető nemzeti rendelkezéseket. A kérdés mindazonáltal egyértelműen nem hipotetikus vagy lényegtelen a nemzeti bíróság előtti eljárás kimenetele tekintetében. Ha a nemzeti bíróság jogsértést állapít meg, „hatékony, arányos és visszatartó erejű” szankciót kell alkalmaznia.

66. Az irányelv 23. cikke szerint a hitelmegállapodásban feltüntetendő, kötelező információt pontosító nemzeti rendelkezések megszegése esetén alkalmazandó rendszernek hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lennie; és a tagállamoknak meg kell hozni minden szükséges intézkedést a hivatkozott szankciók végrehajtásának biztosítására. E korlátok között a szankciók megválasztása a tagállamok hatáskörében marad.⁴² A Bíróság kimondta továbbá, hogy a jogsértések visszaszorítására irányuló szankciók szigorúságának összhangban kell állnia a jogsértés súlyával, különösen a tényleges visszatartó erő biztosítása révén, az arányosság általános elvének tiszteletben tartásával.⁴³

67. A nemzeti bíróság által bemutatott szankció hatásaként a hitelező ügyletből származó teljes nyeresége eltűnik (vagy kissé máshogyan megfogalmazva, arra kötelezi őt, hogy mondjon le a kölcsönadott összeg alapján egyébként befolyó jövedelemről), és viselnie kell a hitelnyújtással és a tőke adóستól való beszédésével összefüggő költségeket. Ösztönösen kézenfekvőnek tűnik azt gondolni, hogy az ilyen szankció vélhetően hatékony és egyben visszatartó erejű.

41 — Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés nem konkretizálja e rendelkezés hatályát, így a Bíróság arról nem tud többet.

42 — A (47) preambulumbekzdés; lásd továbbá: a 2014. március 27-i LCL Le Crédit Lyonnais ítélet (C-565/12, EU:C:2014:190, 43. pont).

43 — Lásd: a 2014. március 27-i LCL Le Crédit Lyonnais ítélet (C-565/12, EU:C:2014:190, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68. Mi a helyzet az ilyen szankció arányosságával?

69. Ez esetben nem igazán állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy hasznos választ adhasson.⁴⁴ Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés (magának a hetedik kérdésnek a szövegében) pusztán azt tartalmazza, hogy a nemzeti jogi rendelkezés „értelmében a hitelmegállapodásnak az irányelv 10. cikke (2) bekezdésében előírt elemei többségének hiánya azt eredményezi, hogy a nyújtott hitelt kamat- és költségmentesnek kell tekinteni” (kiemelés tőlem). Mindazonáltal nem egyértelmű, hogy valójában mit jelent az „elemei többsége”, vagy hogy a nemzeti jog az irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt 22 kötelező információ-elem némelyikét kritikusabban szemléli-e a többinél (és ezért kihagyásuk még súlyosabbnak minősül), vagy hogy (a jogsértés súlyossága értelmében) mely konkrét pont váltja ki a szankció alkalmazását.

70. Következésképpen azt javaslom, hogy a hetedik feltett kérdésre adandó válaszában a Bíróság hívja fel a nemzeti bíróságot arra, hogy – annak meghatározása érdekében, hogy arányos-e az a szankció, amelynek következtében a hitelezőnek le kell mondania valamennyi kamatról és viselnie kell a hitelmegállapodással összefüggő valamennyi költséget, vagy enyhébb szankció megfelelő lenne – valamennyi egyedi ügyben értékelje, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt kötelező információknak a fogyasztói hitelmegállapodásból kihagyott elemei jelentősen veszélyeztetik-e a fogyasztó azon képességét, hogy mérlegelje a hitelügyletben való részvételének célszerűségét.

Véggkövetkeztetések

71. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az Okresný súd Dunajská Streda (dunaszerdahelyi kerületi bíróság) által feltett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48 irányelv 10. cikkében szereplő „nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón” kifejezés arra a felületre hivatkozik, amelyen elkészítették a hitelmegállapodást, és amelynek segítségével azt átadják a fogyasztónak. E kifejezés vonatkozik mind a felek által megkötött hitelmegállapodás feltételeire, mind a hitelmegállapodás részét képező, a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt információelemekre. A 10. cikk nem követeli meg, hogy a feleknek aláírják a hitelmegállapodást, vagy hogy a 10. cikk (2) bekezdésében felsorolt információt egyetlen dokumentumban bocsássák rendelkezésre. A 2008/48 irányelv nem tiltja az azt előíró nemzeti szabályt, hogy írásban, egyetlen, aláírással ellátott dokumentumban kell átadni valamennyi kötelező információt. A 2008/48 irányelv hasonlóképpen nem tiltja az azt megengedő nemzeti szabályt, hogy a kötelező információ elemeit nyomtatott formában vagy más tartós adathordozón a hitelező általános szerződési feltételeiben bocsássák rendelkezésre maga az (aláírt) fogyasztói hitelmegállapodás helyett, feltéve hogy legalább a következő feltételek teljesülnek: i. a valamennyi kötelező információt tartalmazó, különálló dokumentumokat egyszerre, a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztó rendelkezésére bocsátani; ii. a hitelmegállapodásnak egyértelmű és pontos kereszthivatkozásokat kell tartalmaznia a kötelező információkra, és meg kell jelölnie, hol található a hitelező általános szerződési feltételeiben; és iii. a hitelezőnek tudnia kell bizonyítani, hogy szerződéskötést megelőzően a fogyasztó rendelkezésére bocsátotta az összes kötelező információt. A nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy a nemzeti szabályok összhangban állnak-e ezen feltételekkel, és ezért a 2008/48 irányelv szerint tilosak, vagy sem.
- A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének h) pontjában szereplő, a „fizetések gyakorisága” kifejezés nem követeli meg a hitelezőtől a hitelmegállapodás szerinti minden egyes fizetés pontos dátumának meghatározását.

44 — Lásd: a 2014. március 27-i LCL Le Crédit Lyonnais ítélet (C-565/12, EU:C:2014:190, 37. pont).

- A 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének i) pontját úgy kell értelmezni, hogy ha egy hitelmegállapodásra vonatkozóan határozott időtartamú tőketörlesztésről van szó, és a fogyasztó ezt kérte, akkor rendelkezésére kell bocsátani a törlesztési táblázatot. Mindazonáltal a 2008/48 irányelv nem tiltja a tagállamoknak, hogy a hitelmegállapodás kezdetekor a hitelezőt további táblázat átadására kötelezzék.
- A nemzeti bíróság feladata, hogy – annak meghatározása érdekében, hogy arányos-e az a szankció, amelynek következtében a hitelezőnek le kell mondania valamennyi kamatról és viselnie kell a hitelmegállapodással összefüggő valamennyi költséget, vagy enyhébb szankció megfelelő lenne – valamennyi egyedi ügyben értékelje, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében felsorolt kötelező információk fogyasztói hitelmegállapodásból kihagyott elemei jelentősen veszélyeztetik-e a fogyasztó azon képességét, hogy a hitelügyletben való részvételének célszerűségét mérlegelje.